Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського» Факультет інформатики та обчислювальної техніки Кафедра обчислювальної техніки

Вступ до штучного інтелекту

Лабораторна робота №4 «Нейронні мережі»

Виконав:

студент групи ІО-21

Безщасний Р. Р.

Номер у списку групи: 2

Перевірив:

Кочура Юрій Петрович

Тема: «Нейронні мережі».

Мета: удосконалити інтелектуального агента-автомобіля з попередньої лабораторної роботи — додати йому систему контролю швидкості на основі згорткової нейронної мережі. Отримати практичні навички роботи з нейронними мережами для вирішення задачі класифікації зображень.

Індивідуальне завдання:

- Отримати базові навички роботи з нейронними мережами.
- Отримати досвід вирішення задачі класифікації зображень.
- Удосконалити агента-автомобіля з попередньої лабораторної роботи

Алгоритм роботи агента

Сторення агента:

Наповнюємо клас агента необхідними конкретними властивостями та даними, щоб початок, ціль та маршрут були конкретизовані або збережені в пам'яті. Також створюємо методи, що будуть окреслювати його можливості, до яких входять «наступний хід», «рух вгору», «рух вниз», «рух вправо», «рух вліво» та «повернення до попередньої точки».

Алгоритм проходження:

Самі методи окрім як «наступного ходу» просто окреслені для кращого розуміння та проведення паралелей з тим, що вимагається від агента в даній лабораторній роботі. Проте сам метод «наступний хід» наповнений великою кількістю умов, які можуть бути описані дуже просто — агент може йти в будь-якому напрямку та повернутися коли він зайшов в глухий кут, проте він завжди старатиметься спочатку шукати шлях, який приведе його ближче до кінцевої точки. Це досягається за допомогою розставлення пріорітетів напрямків ходу, тобто якщо нинішня координата менша за кінцеву, то краще почати перевірку дороги згори — теж саме провернути з усіма іншими напрямками, але якщо не сходиться напрямок ідеально, то починай перебирати — просто та суворо.

Алгоритм взаємодії з базою:

З самого початку та після кожного ходу, який робить агент він записує всі дані в свою *Базу даних*, що реалізована у вигляді окремого батьківського класу, який «наслідує» агент, відповідно після кожного ходу він використовує властивості цієї бази для

запису пройденого шляху, поточного місцезнаходження, кінцевої цілі та аналізу сусідніх точок до кожної зупинки шляху, який він пройшов. Аналіз та «визначення» сусідніх точок(а точніше можливих шляхів на перехресті) виконується завдяки методу батьківського класу AgentBase.check_environment().

Пояснення взаємодії зі згортковою нейронною мережою: Більша частина пояснень вже написана у вигляді коментарів, написаних у власний спосіб інтерпретації. Проте, якщо пояснювати послідовно, то:

- 1) Спочатку отримуємо дані для тренування та тестування моделі нейронної мережі(МНМ) з використанням бази даних з картинками цифр MNIST, після чого фіксуємо розмір батчу за допомогою DataLoader
- 2) Другим кроком буде формування структури МНМ з її шарами та створення її як об'єкту для подальшого тренування та використання
- 3) Встановлення оптимальних параметрів Оптимізатора та Функції Втрат, враховуючи особливості згорткової МНМ та її відмінності від звичайних Лінійних, Нелінійних та інших типів нейронних мереж, що є основою для тренувального процесу МНМ та виконання forward pass
- 4) Виконання самого тренувального процесу та висвітлення результату з втратами та часом тривалості тренувального процесу
- 5) Через мою особисту примху створено необов'язкову частину коду, яка служить прикладом та поясненням для висвітлення подальших результатів, бо можливо через певний «бруд в коді» буде важко зрозуміти чи дійсно я використовую дані отримані завдяки проходженню через модель. Тому в цій частині я просто порівнюю дані, які були надані для перевірки правильності роботи МНМ з отриманими та відповідно відформатованими результатами роботи model_0, а також задокументував код для висвітлення картинки, дані якої ми використали для отримання результату формату int
- 6) Потім вже йдуть попередні пункти мого коду, що включає в себе створення графу, класи бази Агента та самого Агента, а також висвітлення його дороги, разом із сусідами.
- 7) В класах Агента, а точніше в Базі, я додав декілька властивостей пов'язаних зі швидкістю та інформацією про знаки, а також модифікував метод check_environment() з тим, щоб він необхідні інструкції для аналізу і трансформування

- картинки з цифрою в дані типу int, завдяки МНМ та записав це у властивість Бази, що називається self.speed
- 8) Потім модифікував код для висвітлення графу з позначками швидкості на пройдених ребрах у вигляді вагів
- 9) Остання частина це функція зроблена для висвітлення картинки швидкості, яку проаналізувала модель та дані якої були записані на ребрі. Щоб скористатися просто впишіть номер ребра і функція висвітлить, що агент бачив під час проходження цього ребра перед аналізом моделі.

Для отримання доступу до коду напряму, будь ласка, перейдіть за цим посиланням на colab.research.google:

https://colab.research.google.com/drive/1WAtXelx7NMuRH5BbXVMQTN08pROPxmdM?usp=sharing

Код виконання завдання з результатами

```
import torch
from torch import nn
import torchvision
from torchvision import datasets, transforms
from torch.utils.data import DataLoader, Subset
from torchvision.transforms import ToTensor
import matplotlib.pyplot as plt
import networkx as nx
from random import choice, random, sample, seed
from tqdm.auto import tqdm
from timeit import default timer as timer
'''Зібрання необхідних данних для тренування та тестування
train data = datasets.MNIST(
   root="data",
   train=True,
   download=True,
    transform=ToTensor(),
    target transform=None)
test data = datasets.MNIST(
   root="data",
   train=False,
   download=True,
    transform=ToTensor())
```

```
transform = transforms.ToTensor()
print(f"Залишено {len(train data)} прикладів після фільтрації.")
print(f"Залишено {len(test data)} прикладів після фільтрації.")
data loader train = DataLoader(train data, batch size=64,
shuffle=True)
data loader test = DataLoader(test data, batch size=64,
shuffle=False)
for images, labels in data loader train:
   print(f"Розмір батчу: {images.size()}, Мітки:
{labels.unique()}")
for images, labels in data loader test:
    print(f"Розмір батчу: {images.size()}, Мітки:
{labels.unique()}")
train features, train labels = next(iter(data loader train))
from torch import nn
class CNNModel(nn.Module):
   def init (self, input shape: int, hidden units: int,
output shape: int):
       super(). init ()
        self.block 1 = nn.Sequential(
            nn.Conv2d(in channels=input shape,
                      out channels=hidden units,
                      kernel size=3,
                      stride=1,
                      padding=1),
            nn.ReLU(),
            nn.Conv2d(in channels=hidden units,
                      kernel size=3,
                      stride=1,
                      padding=1),
            nn.ReLU(),
            nn.MaxPool2d(kernel size=2,
                         stride=2)
        self.block 2 = nn.Sequential(
```

```
nn.Conv2d(hidden units, hidden units, 3, padding=1),
            nn.ReLU(),
            nn.Conv2d(hidden units, hidden units, 3, padding=1),
            nn.ReLU(),
            nn.MaxPool2d(2)
        self.classifier = nn.Sequential(
            nn.Flatten(),
            nn.Linear(in features=hidden units*7*7,
                      out features=output shape)
    def forward(self, x: torch.Tensor):
        x = self.block 1(x)
        x = self.block 2(x)
        x = self.classifier(x)
        return x
torch.manual seed(42)
model 0 = CNNModel(input shape=1,
    hidden units=10,
    output shape=len(train data.classes))
model 0
'''Додаткові функції для тренування та висвітлення результатів
loss fn = nn.CrossEntropyLoss()
optimizer = torch.optim.SGD(params=model 0.parameters(), lr=0.01)
def print train time(start: float, end: float):
    total time = end - start
    print(f"Train time: {total_time:.3f} seconds")
    return total time
def train step(model: torch.nn.Module,
               data loader: torch.utils.data.DataLoader,
               loss fn: torch.nn.Module,
               optimizer: torch.optim.Optimizer):
    for batch, (X, y) in enumerate(data loader):
        y pred = model(X)
        loss = loss fn(y pred, y)
        optimizer.zero grad()
        loss.backward()
       optimizer.step()
```

```
train loss /= len(data loader)
    print(f"Train loss: {train loss:.5f}")
def test step (data loader: torch.utils.data.DataLoader,
             loss fn: torch.nn.Module):
   model.eval()
   with torch.inference mode():
            test pred = model(X)
            test loss += loss fn(test pred, y)
        print(f"Test loss: {test loss:.5f}\n")
y loss = []
train time start on gpu = timer()
epochs = 5
for epoch in tqdm(range(epochs)):
   print(f"Epoch: {epoch}\n----")
    train step(data loader=data loader train,
        optimizer=optimizer)
    test step(data loader=data loader test,
       model=model 0,
train time end on gpu = timer()
total train time model 1 =
print train time(start=train time start on gpu,
                                            end=train time end on
gpu)
plt.plot(list(range(5)), [float(i) for i in y loss])
plt.title('Функція втрат від епохи')
plt.show();
```

```
Якщо ж необхідно розглянути сам семпл(картинку), що розібрана на
тенсори, то треба розкоментувати та запустити код нижче""
test samples = [choice(test data) for    in range(3)]
unsqueezed samples = [sample[0].unsqueeze(dim=0) for sample in
test samples]
res = []
for i in unsqueezed samples:
    res.append(model 0(i))
res prob = torch.stack([torch.softmax(i.squeeze(), dim=0) for i
in res])
pred classes = res prob.argmax(dim=1)
pred classes, [i[1] for i in test samples]
def create graph(f, s):
    Gr = nx.Graph()
    nodes = [[(i, j) for i in range(f)] for j in range(s)]
    edges = []
    for i in range(s - 1):
        for j in range(f - 1):
            edges.append((nodes[i][j], nodes[i][j+1]))
            edges.append((nodes[i][j], nodes[i+1][j]))
        edges.append((nodes[i][f-1], nodes[i+1][f-1]))
    Gr.add edges from (edges)
def delete edges(n, graphs):
    '''Функція для видалення випадкових ребер з графу так,
    щоб граф при цьому залишався зв'язним'''
    seq = list(G.edges)
    for i in range(n):
        while seq:
            ran = choice(seq)
            graphs.remove edge(ran[0], ran[1])
            seq.remove(ran)
            if nx.is connected(G):
```

```
graphs.add edge(ran[0], ran[1])
    return graphs
m = 15
ln1 = 5
ln2 = 5
G = create graph(ln1, ln2)
G = delete edges (m, G)
edge labels = dict()
for i in G.edges:
    edge labels[i] = 1
node colors = ['blue' for in range(len(G.nodes))]
pos = {node: node for node in G.nodes}
nx.draw(G, pos, with labels=True, node color=node colors)
'''Класи бази Агента, що містить в собі всі властивості та дані,
функціонування'''
class AgentBase:
    '''Клас бази даних Агента'''
    def init (self, start pos, end pos):
        self.new edges speed = dict()
        self.new edges speed copy = dict()
        self.current pos = start pos
        self.depth = {1: self.current pos}
        self.start pos = start pos
        self.end pos = end pos
        self.pos for neighbours = {}
        self.check environment(start pos)
        self.path = [start pos]
        self.length = ln1
        self.width = ln2
        self.speed = None
        self.point for speed = None
        self.lis = list(G.edges)
        while len(self.new edges speed) != len(self.lis):
            new = choice(test data)
            if new[1] >= 2:
                self.new edges speed.update({self.lis[ln]: new})
        self.new edges speed copy = self.new edges speed.copy()
        for j in range(len(self.lis)):
            self.lis[j] = list(self.lis[j])
            self.lis[j][0] = list(self.lis[j][0])
```

```
self.lis[j][1] = list(self.lis[j][1])
    def check environment(self, new pos):
        if new pos != self.current pos:
            speed sample = None
            if (tuple(self.current pos), tuple(new pos)) in
self.new edges speed.keys():
                speed sample =
self.new edges speed[(tuple(self.current pos), tuple(new pos))]
                self.point = 0
            if (tuple(new pos), tuple(self.current pos)) in
self.new edges speed.keys():
                speed sample =
self.new edges speed[(tuple(new pos), tuple(self.current pos))]
                self.point = 1
            prediction =
torch.softmax(model 0(speed sample[0].unsqueeze(dim=0)).squeeze()
dim=0).argmax(dim=0)
            self.speed = int(prediction)
            if self.point:
                self.new edges speed.update({(tuple(new pos),
tuple(self.current pos)): int(prediction)})
                self.new edges speed.update({(tuple(self.current))
pos), tuple(new pos)): int(prediction)})
        self.current pos = new pos
        self.depth[len(self.depth) + 1] = new pos
        self.pos for neighbours[tuple(new pos)] =
list(G.neighbors(tuple(new pos)))
        for a in list(G.neighbors(tuple(new pos))):
            node colors[list(G.nodes).index(a)] = 'red'
    '''Клас самого Агента'''
    def init (self, start pos, end pos):
        super(). init (start pos, end pos)
    def next move(self):
        if self.current pos[0] < self.end pos[0]:</pre>
            if ([self.current pos, [self.current pos[0] + 1,
self.current pos[1]]] in self.lis and
                    [self.current pos[0] + 1,
self.current pos[1]] not in self.path):
                self.step up()
```

```
elif (self.current pos[1] != self.width - 1 and
                  ([self.current pos, [self.current pos[0],
self.current pos[1] + 1]] in self.lis and
                   [self.current pos[0], self.current pos[1] + 1]
not in self.path)):
                self.step right()
            elif self.current pos[1] != 0 and (
                    [[self.current pos[0], self.current pos[1] -
1], self.current pos] in self.lis and
                    [self.current pos[0], self.current pos[1] -
1] not in self.path):
                self.step left()
            elif self.current pos[0] != 0 and (
                    [[self.current pos[0] - 1,
self.current pos[1]], self.current pos] in self.lis and
                    [self.current pos[0] - 1,
self.current pos[1]] not in self.path):
                self.step down()
                self.go back()
        elif self.current pos[0] > self.end pos[0]:
            if ([[self.current pos[0] - 1, self.current pos[1]],
self.current pos] in self.lis and
                    [self.current pos[0] - 1,
self.current_pos[1]] not in self.path):
                self.step down()
            elif self.current pos[1] != self.width - 1 and (
                    [self.current pos, [self.current pos[0],
self.current_pos[1] + 1]] in self.lis and
                    [self.current pos[0], self.current pos[1] +
1] not in self.path):
                self.step right()
            elif self.current pos[1] != 0 and (
                    [[self.current pos[0], self.current pos[1] -
1], self.current_pos] in self.lis and
                    [self.current pos[0], self.current pos[1] -
1] not in self.path):
                self.step_left()
            elif self.current pos[0] != self.length - 1 and (
                    [self.current_pos, [self.current_pos[0] + 1,
self.current pos[1]] in self.lis and
```

```
[self.current pos[0] + 1,
self.current pos[1]] not in self.path):
                self.step up()
                self.go back()
        elif self.current pos[1] < self.end pos[1]:</pre>
            if ([self.current pos, [self.current pos[0],
self.current pos[1] + 1]] in self.lis and
                    [self.current pos[0], self.current pos[1] +
1] not in self.path):
                self.step right()
            elif self.current pos[0] != 0 and (
                    [[self.current pos[0] - 1,
self.current pos[1]], self.current pos] in self.lis and
                    [self.current pos[0] - 1,
self.current pos[1]] not in self.path):
                self.step down()
            elif self.current pos[1] != 0 and (
                    [[self.current pos[0], self.current pos[1] -
1], self.current pos] in self.lis and
                    [self.current pos[0], self.current pos[1] -
1] not in self.path):
            elif self.current pos[0] != self.length - 1 and (
                    [self.current_pos, [self.current_pos[0] + 1,
self.current pos[1]]] in self.lis and
                    [self.current pos[0] + 1,
self.current pos[1]] not in self.path):
                self.step_up()
                self.go back()
        elif self.current pos[1] > self.end pos[1]:
            if ([[self.current pos[0], self.current pos[1] - 1],
self.current_pos] in self.lis and
                    [self.current pos[0], self.current pos[1] -
1] not in self.path):
                self.step_left()
            elif self.current pos[0] != 0 and (
                     [[self.current_pos[0] - 1,
self.current pos[1]], self.current pos] in self.lis and
```

```
[self.current pos[0] - 1,
self.current pos[1]] not in self.path):
                self.step down()
            elif self.current pos[1] != self.width - 1 and (
                    [self.current pos, [self.current pos[0],
self.current pos[1] + 1]] in self.lis and
                    [self.current pos[0], self.current pos[1] +
1] not in self.path):
                self.step right()
            elif self.current pos[0] != self.length - 1 and (
                    [self.current pos, [self.current pos[0] + 1,
self.current pos[1]]] in self.lis and
                    [self.current pos[0] + 1,
self.current_pos[1]] not in self.path):
                self.step up()
                self.go back()
        elif self.current pos == self.end pos:
            print(f"Program has finished it's work with success
at the point {self.current pos}")
            print('Wrong start or wrong code')
    def step up(self):
        new pos = [self.current pos[0] + 1, self.current pos[1]]
        self.check environment(new pos)
        self.path.append(new pos)
    def step down(self):
        new pos = [self.current pos[0] - 1, self.current pos[1]]
        self.check environment(new pos)
        self.path.append(new pos)
    def step right(self):
        new pos = [self.current pos[0], self.current pos[1] + 1]
        self.check environment(new pos)
        self.path.append(new_pos)
```

```
def step left(self):
        new pos = [self.current pos[0], self.current pos[1] - 1]
        self.check environment(new pos)
        self.path.append(new pos)
    def go back (self):
        self.depth.pop(len(self.depth))
        new pos = self.depth[len(self.depth)]
        self.path.append(new pos)
        self.current pos = new pos
pos1 = pos.copy()
'''Запуск роботи Агента та виконання всіх необхідних інструкцій
agent = Agent([4, 1], [1, 4])
while True:
    if not agent.next move():
print(f"Agent path: {agent.path}")
for i in range(len(agent.path)):
    node colors[list(G.nodes).index(tuple(agent.path[i]))] =
for i in list(G.nodes):
    if node colors[list(G.nodes).index(i)] == 'blue':
        node colors.pop(list(G.nodes).index(i))
        G.remove node(i)
pos = {node: node for node in G.nodes}
plt.figure(figsize=(8, 6))
nx.draw(G, pos, with labels=True, node color=node colors)
edge labels = dict()
for key, value in agent.new_edges_speed.items():
    if type(value) is int:
        edge labels.update({key: value})
nx.draw networkx edge labels(G, pos, edge labels=edge labels,
font size=10)
plt.title("Graph with Weighted Edges", fontsize=15)
plt.show()
```

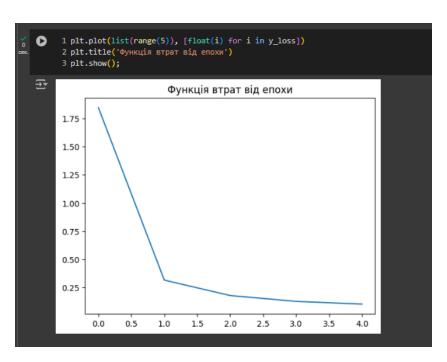
```
ребра оберіть номер проходження ребра у функції та запустіть
def check image(order):
    if (tuple(agent.path[order]), tuple(agent.path[order+1])) in
agent.new edges speed copy.keys():
        image, label =
agent.new edges speed copy[(tuple(agent.path[order]),
tuple(agent.path[order+1]))]
    if (tuple(agent.path[order+1]), tuple(agent.path[order])) in
agent.new edges speed copy.keys():
        image, label =
agent.new edges speed copy[(tuple(agent.path[order+1]),
tuple(agent.path[order]))]
   print(f"Image shape: {image.shape}")
    plt.imshow(image.squeeze())
   print((tuple(agent.path[order+1]), tuple(agent.path[order])))
   plt.title(label);
check image(2)
```

Результати компіляції коду

```
def forward(self, x: torch.Tensor):
              x = self.block_1(x)
                x = self.block_2(x)
                x = self.classifier(x)
    40
    43 torch.manual_seed(42)
    44 model_0 = CNNModel(input_shape=1,
           hidden_units=10,
           output_shape=len(train_data.classes))
    47 model_0

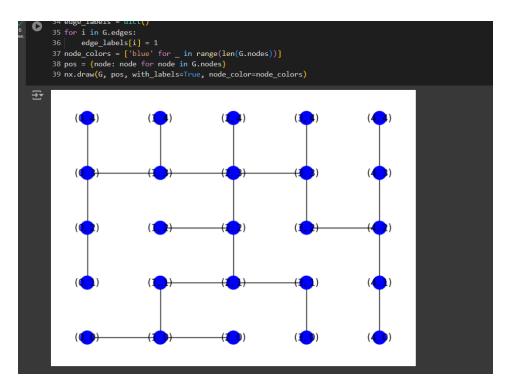
→ CNNModel(
      (block_1): Sequential(
        (0): Conv2d(1, 10, kernel_size=(3, 3), stride=(1, 1), padding=(1, 1))
        (1): ReLU()
        (2): Conv2d(10, 10, kernel_size=(3, 3), stride=(1, 1), padding=(1, 1))
        (3): ReLU()
        (4): MaxPool2d(kernel_size=2, stride=2, padding=0, dilation=1, ceil_mode=False)
      (block_2): Sequential(
        (0): Conv2d(10, 10, kernel_size=(3, 3), stride=(1, 1), padding=(1, 1))
        (1): ReLU()
        (2): Conv2d(10, 10, kernel_size=(3, 3), stride=(1, 1), padding=(1, 1))
        (3): ReLU()
        (4): MaxPool2d(kernel_size=2, stride=2, padding=0, dilation=1, ceil_mode=False)
      (classifier): Sequential(
        (0): Flatten(start_dim=1, end_dim=-1)
(1): Linear(in_features=490, out_features=10, bias=True)
```

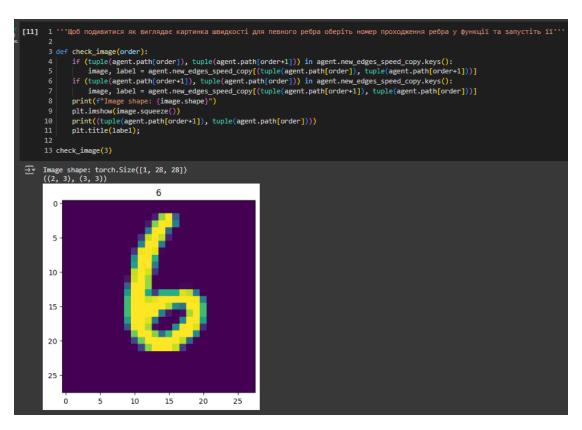
```
18 train_time_end_on_gpu = timer()
    19 total_train_time_model_1 = print_train_time(start=train_time_start_on_gpu,
                                                    end=train_time_end_on_gpu)
€ 100%
                                                  5/5 [04:29<00:00, 53.61s/it]
    Epoch: 0
    Train loss: 1.84535
    Test loss: 0.44711
    Epoch: 1
    Train loss: 0.31593
    Test loss: 0.22731
    Epoch: 2
    Train loss: 0.17923
    Test loss: 0.13411
    Epoch: 3
    Train loss: 0.12736
    Test loss: 0.08870
    Epoch: 4
    Train loss: 0.10337
    Test loss: 0.07742
    Train time: 269.203 seconds
```



```
Train time: 269.203 seconds

[6] 1 # seed(42)
2 '''Repesipra на правильність роботи моделі, якщо потрібен фіксований результат, то можна розкоментувати команду seed(42)
3 Якщо ж необхідно розглянути сам семпи(картинку), що розібрана на тенсори, то треба розкоментувати та запустити код нижче'''
4
5 test_samples = [choice(test_data) for _ in range(3)]
6 unsqueezed_samples = [sample[0].unsqueeze(dim=0) for sample in test_samples]
7 res = []
8 for i in unsqueezed_samples:
9 | res.append(model_0(i))
10 res_prob = torch.stock([torch.softmax(i.squeeze(), dim=0) for i in res])
11 # image, label = test_samples[2]
12 # print(f'Image shape: (inage.shape)")
13 # plt.imshow(image.squeeze()) # image shape is [1, 28, 28] (colour channels, height, width)
14 # print(test_samples[2][1])
15 # print(test_samples[2][1])
16 # print(test_samples[2][1])
17 pred_classes = res_prob.argmax(dim=1)
18 pred_classes, [i[1] for i in test_samples]
```


Висновок

На даній лабораторній роботі я удосконалив інтелектуального агента-автомобіля з попередньої лабораторної роботи, а саме додав йому систему контролю швидкості на основі згорткової нейронної мережі. Отримав практичні навички роботи з нейронними мережами для вирішення задач класифікації зображень та вдало імплементував модель нейронної мережі для аналізу зображень з цифрами для переформування у зручний для висвітлення на графі фортам. Всі необхідні пояснення записані вище для кожного пункту лабораторної роботи + в самому коді є документація до кожної частини для спрощення читабельності коду.

Для отримання доступу до коду напряму, будь ласка, перейдіть за цим посиланням на colab.research.google:

https://colab.research.google.com/drive/1WAtXelx7NMuRH5BbXVMQTN08pROPxmdM?usp=sharing